

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра загальної і медичної психології

МЕТОДИЧНІ РОЗРОБКИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЕВРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

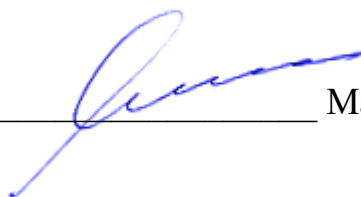
Освітній рівень	<u>другий (магістерський) рівень</u>
Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>224 «Технології медичної діагностики та лікування»</u>
Освітня програма	<u>«Лабораторна діагностика»</u>
Спеціалізація	<u>«Лабораторна діагностика»</u>

Автори: Викладач Прудка Лілія Миколаївна

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол №2 від «12» вересня 2024 року

Завідувач кафедри, професор _____ Матяш М.М.

Тема № 1. Особливість евристичної діяльності. Проблема творчості і евристичної діяльності у наукових джерелах

(практичне заняття – 2 години)

Мета заняття: сформувати у студентів загальне уявлення про евристичну діяльність та ознайомити з основними видами творчості, ознайомити студентів з основними науковими підходами зарубіжних і вітчизняних вчених щодо вивчення проблем творчості і евристичної діяльності.

План заняття:

1. Поняття про творчість, евристику та евристичну діяльність, їх характеристика.
2. Предмет та завдання навчальної дисципліни «Психологічні проблеми евристичної діяльності».
3. Види творчості.
4. Специфіка наукової творчості.
5. Зв'язок психології евристичної діяльності з іншими галузями психологічної науки.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Творчість як психічний процес.
2. Характеристика основних видів творчості.
3. Творчість як якість особистості.
4. Зв'язок творчості зі здібностями.
5. Творча особистість та її особливості.
6. Проблема творчості у працях вітчизняних психологів: В.М.Бехтерева, С.О.Грузенберга, О.М.Леонтьєва, Я.О.Пономарьова, С.Л. Рубінштейна.
7. Зарубіжні теорії творчості: теорія інтелектуальних операцій творчого процесу, асоціативна, інтроспективна, психоаналітична, гештальт-психологічна та біхевіористична теорії, концепція бісоціації А.Кестлера.
8. Сучасні тенденції та перспектива розвитку творчості особистості у роботах В.А.Роменця, В.О.Моляко, В.В.Клименка.
9. Розвиток евристики у роботах А.В. Антонова, Г.Я. Буша, А.М. Столярова.
10. Сучасні методи дослідження евристичної діяльності особистості.
11. Історичний та індивідуальний смисл та сутність творчості.
12. Підходи до вивчення творчості.
13. Філософські погляди на проблеми евристичної діяльності: «маєвтика» Сократа, евристичні правила та прийоми Платона і Декарта.
14. Теорії творчості Анрі Бергсона, Зігмунда Фрейда. Феномен трікстеру.

Практичні завдання: Вправа «Мій світ евристики»

Мета: Дослідити особистісний досвід евристичного мислення та його вплив на особистісний розвиток студента.

Завдання:

Аналіз власного досвіду.

Згадайте момент у вашому житті, коли вам довелося вирішувати проблему або задачу за допомогою евристичного мислення.

Опишіть цю ситуацію: яка була проблема, які евристичні методи ви використовували для її вирішення, який був результат.

Рефлексія.

Як ця ситуація вплинула на ваш особистісний розвиток?

Чи змінилася ваша самооцінка, віра у себе, мотивація або інші аспекти вашої особистості?

Візуалізація.

Створіть колаж або малюнок, який відображає ваш досвід використання евристичного мислення та його вплив на особистісний розвиток.

Використовуйте символи, зображення, кольори та будь-які інші елементи, щоб передати свої думки і почуття.

Презентація.

Представте свій аналіз та візуалізацію групі. Поясніть, чому ви обрали саме цю ситуацію, які висновки зробили для себе і як це вплинуло на ваш особистісний розвиток.

Завершіть свою презентацію декількома порадами для інших на тему того, як ефективно використовувати евристичне мислення для особистісного розвитку.

«Діалог поглядів: вітчизняне та міжнародне бачення творчості»

Мета: Вивчити та проаналізувати погляди вітчизняних та міжнародних психологів на тему творчості та евристичних процесів, а також виявити спільне та відмінне у їх підходах.

Завдання:

Дослідницька частина.

Оберіть одного вітчизняного та одного зарубіжного психолога, чії роботи ви хочете вивчити.

Знайдіть їхні ключові праці на тему творчості та евристичних процесів і проведіть їх короткий аналіз.

Створення таблиці порівняння.

Створіть таблицю, де з одного боку будуть погляди вітчизняного психолога, а з іншого - міжнародного.

Заповніть таблицю, вказуючи основні ідеї, підходи, методи дослідження, висновки кожного з психологів.

Рефлексія.

На основі аналізу поглядів обох психологів визначте спільні та відмінні риси у їх підходах до теми творчості та евристичних процесів.

Подумайте, чому можуть виникати ці відмінності: чи це питання культурного чи історичного контексту, чи може особистісних переконань та досвіду психолога.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Загальна характеристика наукової творчості.
2. Роль інтелектуальних почуттів та інтелектуальної активності у науковій творчості.

3. Динаміка продуктивності наукової діяльності.
4. Психофізіологічні особливості наукової роботи як напруженої розумової діяльності.
5. Синдром втоми та монотонності у науковців та їх попередження.
6. Психогенетичний підхід (В.М. Бехтерев, В.О. Енгельгард, В.М.Вільчек та ін.) вивчення творчості.
7. Соціальний підхід (В.Н. Дружинін, О.М. Лук, В.О. Моляко, Б.П. Нікітін, В.Є. Чудновський, та ін.).
8. Чуттєво-емоційний підхід (О.Л. Галін, В.Н. Дружинін, Г.В.Піхманець та ін.) вивчення творчості.
9. Аксиологічний (ціннісний) підхід (С.О.Грузенберг, В.А.Роменець та ін).
- 10.Діяльнісний підхід (Л.С. Виготський, Н.С. Лейтес, О.О. Леонтьєв, О.Н.Лук, В.О.Моляко та ін.).
- 11.Мотиваційний підхід (А. Адлер, Г.В. Оллпорт, К. Роджерс, З. Фрейд, К. Юнг та ін.)
- 12.Проблема творчості у працях вітчизняних психологів: В.М.Бехтерева, С.О.Грузенберга, О.М.Леонтьєва, Я.О.Пономарьова, С.Л. Рубінштейна.
- 13.Зарубіжні теорії творчості.

Творчі завдання:

1. Виконання вправи з метою формування вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки як основного чинника евристичного мислення.

Інструкція: встановити зв'язок між запропонованими подіями, які не мають зв'язку одна з одною.

- *Кава википіла.*

Літак вимушений був посадку.

В процесі оцінювання завдання концентруємо увагу на запропоновані студентами ідей, що об'єднує зазначені речення.

2. Написати есе на тему «Що таке евристична діяльність».

Тема № 2. Творчий процес та його етапи творчий процес та його природа.

(практичне заняття – 2 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з структурою та етапами творчого процесу. Розглянути гіпотезу, як основного механізму евристичної діяльності.

План заняття:

1. Структура творчого процесу та специфіка його перебігу у теорії «триакту» П.Енгельмаєра, тристадійній моделі А.Пуанкаре, теорії Г.Воллеса та Е.Гетчинсона.

2. Етапи творчого процесу.

3. Наукові погляди до вивчення механізмів евристичної діяльності.

4. Теорія трансдукції В.А.Роменця.

5. Гіпотеза як основний механізм евристичної діяльності.

6. Наявність спроб і помилок, прямого і побічного продуктів в результатах евристичної діяльності людини.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Сутність творчої діяльності.
2. Творчість як біологічний та соціальний феномен.
3. Суб'єкт і об'єкт творчості, їх взаємодія.
4. Рівні та етапи розвитку творчої особистості
5. Передумови та закономірності творчості.
6. Поняття про творчий процес. Фази творчого процесу.
7. Усвідомлене та неусвідомлене у творчості.
8. Місце інтуїції у творчому процесі.
9. Психофізіологічні основи творчості.
10. Творче завдання як модель творчої діяльності.
11. Суб'єктивні та об'єктивні фактори, що впливають на процес розуміння умови.

умови.

Практичні завдання: Побудувати «Модель творчої особистості відповідного до Вашого фаху». Обґрунтувати головні структурні складові даної моделі.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Структура творчого процесу.
2. Процес мислення як основа творчої діяльності.
3. Механізми евристичної діяльності
4. роль емоцій у творчому процесі.
5. Інтуїція та інсайт як несвідомі засоби обробки інформації.
6. Гіпотеза як основний механізм евристичної діяльності.
7. Наявність спроб і помилок, прямого і побічного продуктів в результатах евристичної діяльності людини.

Завдання для тестового контролю:

1. Загальна природа творчого процесу.
2. Механізми творчості.
3. Роль інсайту в творчій діяльності.
4. Структура творчого процесу.
5. Стадії творчого процесу.

Тема № 3. Психофізіологічні механізми творчого процесу

(практичне заняття – 2 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з особливостями психофізіологічних механізмів творчого процесу та визначити особливості загальних і спеціальних здібностей.

План заняття:

1. Психофізіологічні механізми творчості та евристичної діяльності.
2. Моделі інтелекту.
3. Інтелект та дивергентне мислення людини.
4. Роль інтелектуальних почуттів та інтелектуальної активності у науковій творчості.
5. Нейрофізіологічні задатки та їх роль у формування творчих здібностей.
6. Креативність та продуктивність мислення як особистісна здатність до евристичної діяльності.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Психофізіологічні особливості наукової роботи як напруженої розумової діяльності.
2. Особливості інтелекту та креативності творчої особистості.
3. Стрес як комплексна психофізіологічна характеристика стану творчого натхнення.
4. Моделі інтелекту

Практичні завдання:

Завдання 1. Дослідження психофізіологічних факторів:

Вивчіть літературу щодо основних психофізіологічних механізмів, які впливають на творче мислення (наприклад, роль різних частин мозку, нейротрансмітерів тощо).

Створіть коротку презентацію або інфографіку, що відображає ваші знахідки.

Завдання 2. Особливості загальних та спеціальних здібностей:

На основі літературних джерел, визначте різницю між загальними та спеціальними здібностями. Які психофізіологічні фактори можуть впливати на їх формування?

Опишіть характерні особливості особистості, яка володіє високим рівнем спеціалізованих здібностей (наприклад, музичний геній, математичний талант тощо).

Завдання 3. Аналіз моделей інтелекту:

Вивчіть не менше трьох різних моделей інтелекту (наприклад, модель Спірмена, Гарднера, Стернберга тощо).

Створіть таблицю порівняння для цих моделей, враховуючи такі критерії: основні компоненти інтелекту, психофізіологічна основа, взаємозв'язок із творчим мисленням, застосування в освіті та інших сферах.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Особливості загальних та спеціальних здібностей.
2. Психофізіологічні основи творчої діяльності.
3. Моделі інтелекту.
4. Роль нейрофізіологічних задатків у формуванні творчих здібностей.
5. Креативність як здатність особистості до здійснення творчого підходу.

Завдання для тестового контролю: Обґрунтувати методіку розвитку креативного мислення Р Крачфілда.

Тема № 4. Сучасні методи дослідження специфіки евристичної діяльності

(практичне заняття – 2 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з основними методами дослідження особливостей евристичної діяльності.

План заняття:

1. Евристичні методи активізації творчого мислення.
2. Метод евристичних питань.
3. Форми та методи евристичного навчання.
4. Відкриті евристичні завдання. Вимоги до відкритих завдань.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Поняття та специфіка евристичного методу
2. Метод «мозкового штурму».
3. Метод евристичних питань.
4. Метод багатомірних матриць.
5. Метод вільних асоціацій.
6. Метод інверсії.
7. Метод емпатії (метод особистої аналогії).
8. Метод організованих стратегій

Практичні завдання:

1. Зробити порівняльний аналіз понять: конвергентне та дивергентне мислення.
2. Проведення наступних діагностичних методик для вивчення творчого мислення студентів:
 - Тест творчого мислення П.Торренса.
 - Тест творчого мислення Вільямса.
 - Експрес-метод діагностики креативності Д.Джонсона.
 - Методика Вартега «Круги».

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Етапи творчого процесу за В.Вундтом, В.І.Белозерцевим, О.М.Матюшкіним, Я.О.Пономарьовим та В.А.Роменцем.
2. Основні підходи до вивчення механізмів евристичної діяльності.
3. Теорія трансдукції В.А.Роменця.
4. Гіпотеза як центральний механізм евристичної діяльності.
5. Наявність спроб і помилок, прямого і побічного продуктів в результатах евристичної діяльності людини.

Завдання для тестового контролю:

1. Для чого використовується метод евристичних питань?
 - a) Для вивчення фактів
 - b) Для активізації творчого мислення
 - c) Для вивчення історії
 - d) Для засвоєння іноземної мови
2. Яка з нижченаведених не є формою евристичного навчання?
 - a) Дискусія
 - b) Відкрите евристичне завдання
 - c) Лекція
 - d) Буря мозків
3. Що таке відкрите евристичне завдання?
 - a) Завдання з однозначною відповіддю
 - b) Завдання, що спонукає до винаходу нового рішення
 - c) Завдання з декількома варіантами відповідей
 - d) Завдання, що вимагає використання формул
4. Яка з нижченаведених НЕ є вимогою до відкритих завдань?
 - a) Зрозумілість завдання

- b) Єдино можливий відповідь
 - c) Стимулювання креативного підходу
 - d) Відсутність строгих рамок для рішення.
5. Назвіть три основні вимоги до відкритих евристичних завдань.
6. В чому основна мета евристичних методів активізації творчого мислення?
7. Сподіваюся, що ці тестові завдання допоможуть у вивченні вказаної теми.

Тема № 5. Ознаки евристичного мислення

(практичне заняття – 2 години)

Мета заняття: сформувати у студентів уявлення про основні якості евристичного мислення та їх тренування.

План заняття:

1. Властивості евристичного мислення та умови в яких вони виявляються та розвиваються.
2. Тренування евристичного мислення.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Сутність евристичного програмування та його різновиди.
2. Характеристика факторів, що впливають на розвиток мислення особистості.
3. Риси креативного мислення.
4. Евристика репрезентативності.
5. Мислення, що суперечить фактам.
6. Ілюзорне мислення.
7. Тенденції ігнорування базової оцінки та доступність евристики.
8. Фундаментальна помилка атрибуції та її причини.

Практичні завдання:

Завдання: «Концептуальний портрет евристичного мислення»

Мета: Вивчення та розуміння ключових характеристик евристичного мислення через творчий підхід.

Інструкція:

Завантажте аркуш паперу формату А3 або використовуйте цифровий інструмент для малювання.

Забезпечте себе різнокольоровими олівцями, маркерами або іншими матеріалами для малювання.

Виконання завдання:

Подумайте про основні характеристики евристичного мислення, які ви вивчали. Занотуйте їх.

Подумайте про кожну характеристику окремо і про те, як вона може бути представлена візуально. Це може бути символ, предмет, тварина, колір або будь-яка інша асоціація.

На аркуші паперу або на екрані створіть "портрет" евристичного мислення, інтегруючи всі ці візуальні символи. Портрет не обов'язково повинен бути зображенням людини; це може бути абстрактний малюнок, який відображає сутність евристичного мислення.

Під кожним символом або поряд з ним коротко опишіть, яку характеристику він представляє.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Евристика: історія і сучасність.
2. Евристичне мислення як умова успішної професійної діяльності майбутніх фахівців.
3. Особливість інтуїтивного мислення
4. Охарактеризуйте феномен «хіндсайту»
5. Ефект дезінформації та праймінг.
6. Сутність феноменів самонадіяності та упередження проти доказі.
7. Взаємовплив настрою та суджень.
8. Особливості тренування евристичного мислення.

Завдання для тестового контролю:

1. Діяльність, результатом якої є створення індивідуально нового, неповторного, оригінального має назву:
 - А) творчість;
 - Б) евристика;
 - В) еврилогія.
2. Діяльність людини, спрямована на створення нового, будь-то річ зовнішнього світу або нова мета, результат, а також нові засоби і способи їх досягнення має назву:
 - А) трудова діяльність;
 - Б) евристична діяльність;
 - В) творча діяльність.
3. Мислення, яке, спираючись на критерії вибіркового пошуку, дозволяє розв'язувати складні, невизначені проблемні ситуації має назву:
 - А) конвергентне мислення;
 - Б) дивергентне мислення;
 - В) евристичне мислення.
4. Який спосіб дозволяє найкраще протидіяти імпульсивним рішенням:
 - А) Продумати раціональний план до дрібниць.
 - Б) Продумати, в яких ситуаціях виникають імпульсивні рішення, і заздалегідь поставити перешкоди, які дозволять взяти паузу.
 - В) Коли гору беруть емоції, нагадати собі, що потрібно керуватися розумом.
5. В чому полягає омана планування?
 - А) Людина недооцінює кількість часу й ресурсів, які потрібні для реалізації проекту.
 - Б) Людина не враховує, що ситуація змінюється, і в процесі діяльності не коригує початковий план.
 - В) Людина у ситуації, де вона недостатньо компетентна, складає план самостійно, не прислухаючись до думки експертів.
6. Яка помилка НЕ пов'язана з надмірною впевненістю:
 - А) Омана планування
 - Б) Ефект «кращий за середній»
 - В) Евристика репрезентативності
7. В чому полягає фундаментальна помилка атрибуції?

- А) Люди проектують на інших власні риси.
 Б) Людину оцінюють на основі інформації про соціальну групу, до якої вона належить.
 В) При оцінці поведінки інших людей перебільшується роль їхніх особистісних рис, тоді як при оцінці власної поведінки – вплив обставин.
8. Що НЕ належить до причин фундаментальної помилки атрибуції:
 А) Незнання обставин, що вплинули на поведінку інших
 Б) Власний досвід поведінки в аналогічних ситуаціях
 В) При поясненні поведінки інших у фокусі нашої уваги перебуває їхня особа, а не контекст
9. На якій стадії творчого процесу нерідко з'являється відчуття, що рішення так і не спаде на думку?
 А) Підготовки
 Б) Інкубації
 В) Інсайту
10. Який опис найкраще характеризує інсайт:
 А) Це результат копіткої роботи, в результаті якої на основі багатьох деталей вимальовується цілісна картина
 Б) Це наслідок рекомбінації ідей, при якій з'являється найкраща комбінація
 В) Це раптовий здогад, який змушує по-новому глянути на проблему і миттєво знайти рішення

Тема № 6. Бар'єри творчості і особливості їх цілеспрямованого подолання (практичне заняття – 2 години)

Мета заняття: ознайомлення студентів з бар'єрами творчості та сформувати навички їх подолання.

План заняття:

1. Бар'єри творчості і особливості їх цілеспрямованого подолання.
2. Зовнішні та внутрішні бар'єри.
3. Діагностика психологічних бар'єрів у творчій діяльності.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Зовнішні та внутрішні бар'єри, що впливають на творчість особистості
2. Методи подолання бар'єрів .
3. Аналіз бар'єрів, що перешкоджають реалізації Ваших творчих здібностей.
4. Профілактика психологічних бар'єрів.

Практичне завдання: 1. Доповнити таблицю.

Бар'єри творчості	Приклад	Шляхи подолання
Гносеологічні		
Психологічні		
Виховні		

Техніко-організаційні		
Психосоціальні		

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Загальна характеристика зовнішніх бар'єрів творчості.
2. Зниження і усунення гносеологічних бар'єрів творчості.
3. Шляхи подолання психологічних бар'єрів: слабка асоціативність; страх перед критикою; сором'язливість.
4. Особливості подолання виховних бар'єрів: відсутність мотивації; слабкі морально-вольові якості; відсутність прагнення до творчості.
5. Особливості формування психологічних бар'єрів та шляхи їх подолання

Завдання для тестового контролю: Встановлення та усунення бар'єрів, що перешкоджають реалізації творчих можливостей в

№ з\п	Три основні бар'єри (вибрати зі списку)	В чому цей бар'єр проявляється	Способи подолання бар'єрів	Перші кроки до мети
1.	Зовнішнє середовище			
2.	«Постійність при оцінюванні»			
3.	«Міжособистісний вакуум»			
4.	«Не виходити за рамки»			
5.	«Невизначеність»			
6.	«Забивання цвяха»			
7.	«Я не компетентний»			
8.	«Це не моя стихія»			
9.	«Страх збожеволіти»			
10.	«По-старинці»			
11.	«Пасивність»			
12.	«Безвихідь»			
13.	«Раціональне ЕГО»			

Тема № 7. Методи активізації творчого мислення

(практичне заняття – 2 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з сучасними методами активізації творчого мислення.

План заняття:

1. Методики винахідництва.
2. Алгоритм розв'язання винахідницьких завдань.
3. Морфологічний аналіз Ф.Цвіккі.
4. Метод гірлянд асоціацій та методика семикратного пошуку Г.Я.Буша.
5. Методика творчого тренінгу КАРУС В.О. Моляко.

6. Конференція ідей В.Гільде, Д.К.Штарке.
7. «Шість шляп мислення» Е. де Боно.
8. Функціональний метод проектування Метчетта.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Характеристика неалгоритмічних методів творчості
2. Методи психологічної активізації мислення
3. Стратегія творчості Волта Діснея.
4. Латеральне мислення Едварда де Боно
5. Структура експертних методів вироблення рішень.

Практичні завдання:

1. Доповнити таблицю.

Метод винахідництва	Суть методу	Переваги	Недоліки
Мозковий штурм			
Метод фокальних об'єктів			
Морфологічний аналіз			
Синектика			

2. Розробити тренінг навичок морфологічного аналізу.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Загальна характеристика методів активізації творчої діяльності.
2. Сутність методів каталогу та метода фокальних об'єктів.
3. Мозковий штурм, його основні правила та різновидності.
4. Теоретичні основи синектики.
5. Структура сучасного синектичного процесу.
6. Морфологічний аналіз як системний підхід в області винахідництва

Завдання для тестового контролю:

1. Психологічні особливості мотиваційних процесів як психічних явищ.
2. Поняття стимулювання як засобу впливу на людську поведінку.
3. Явище стимулу, різновиди та особливості стимулів. Механізм використання стимулів.
4. Відмінності стимулювання і мотивації.
5. Особливості діяльності пов'язаної з розробкою та впровадженням інновацій.
6. Психологічні риси особистості що залучена до творчої та інноваційної діяльності.
7. Специфічні риси стимулювання інноваційної діяльності.
8. Особливості структури потреб особистості в контексті інноваційної діяльності.
9. Методи стимулювання творчої активності: індивідуальні та групові

Тема № 8. Методи систематичного пошуку.

(практичне заняття – 2 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з методами систематичного пошуку.

План заняття:

1. Методи психологічної активізації мислення, методи систематичного пошуку та методи цілеспрямованого пошуку.
2. Функціональний метод проектування.
3. Метод «П'ять чому?»
4. Метод гірлянд асоціацій.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Метод контрольних запитань Осборна, Ейлоарта, Пойя, Кроуфорда.
2. Функціональний метод проектування Метчетта.
3. Метод «П'ять чому?» Сакіті Тойота.
4. Теорія розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ).

Практичні завдання: Доповнити таблицю.

Метод винахідництва	Суть методу	Переваги	Недоліки
Метод контрольних запитань			
Функціональний метод проектування			
Метод гірлянд асоціацій			
Метод «П'ять чому?»			

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Методи традиційної психології творчості: самоспостереження творців за ходом власної діяльності; вивчення біографічних даних; анкетування, інтерв'ю, експериментальні методи традиційної психології; метод тестів (вербальні та невербальні тести креативності Гілфорда, Торренса, Медніка).
2. Метод гірлянд асоціацій
3. Брейнстормінг (та його різновиди).
4. Алгоритм рішення винахідницьких завдань (Г. С. Альтшуллер).
5. Метод змістовної платформи.
6. Методика SCAMPER.
7. Інші техніки.

Завдання для тестового контролю:

№1 Підібрати подарунок на день народження подруги (другу) за допомогою постановки запитань з різних точок зору:

- Наполеон: «Яким подарунком я зміг би здивувати мою подругу та весь світ?»
- Клоун: «Яким подарунком я зміг би розсмішити її?»
- Кочівник: «Який подарунок маленький, легкий і спрощує життя?»

Назвіть інші можливі точки зору:

✓Президента

✓Альберта Ейнштейна

- ✓Консультанта
 - ✓Учениці
 - ✓Викладача
 - ✓Водія
 - ✓Ректора
 - ✓Будівельника
 - ✓Оригінальні ідеї...
- Назвіть інші можливі точки зору:
- ✓Оригінальні ідеї...
 - ✓Папи Римського
 - ✓Вчителя
 - ✓Біла Гейтса
 - ✓Зігмунда Фрейда
 - ✓Секретаря
 - ✓Домогосподарки
 - ✓Декана
 - ✓Оригінальні ідеї...

№2 Використовуючи «Метод гірлянд асоціацій та метафор», необхідно запропонувати якомога більше варіантів оригінального використання звичайних речей (газет, цегли, снігу, банок з-під пива, автомобільних шин).

Тема № 9-10. Творче мислення та креативність як основна здатність до реалізації евристичної діяльності. Методи творчого навчання. Розвиток творчої особистості

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з основними аспектами розвитку творчої особистості у сучасних психологічних теоріях.

План заняття:

1. Розгортання творчих можливостей людини.
2. Соціальні чинники, що блокують реалізацію індивідуально- творчих потенцій.
3. Зовнішні чинники, що сприяють актуалізації творчого потенціалу.
4. Фази розвитку творчих умінь особистості

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Розвиток творчого потенціалу в онтогенезі.
2. Триархічна модель обдарованості Ф.Монкса.
3. Динамічна теорія обдарованості Л.С.Виготського;
4. Метод діагностики творчих здібностей «Креативне поле» Д.Б.Богоявленської;
5. Стадії розвитку творчого мислення за О.Е.Симановським.

Практичні завдання:

Завдання: «Шлях до творчої особистості: візуальна карта»

Мета: Дослідити сучасні концепції формування творчої особистості та візуалізувати ключові етапи цього процесу.

Інструкція:

Оберіть для роботи аркуш паперу формату А2 або використовуйте цифровий інструмент для створення ментальних карт.

Підготуйте кольорові маркери, олівці, наклейки або інші матеріали для візуалізації.

Дослідження:

Вивчіть сучасні джерела та наукові статті на тему формування творчої особистості в психології. Спробуйте виявити ключові концепції, методики, фактори, які впливають на формування творчої особистості.

Створення візуальної карти:

У центрі аркуша або екрану напишіть «Формування творчої особистості».

Навколо центрального блоку створіть відгалуження, які представлятимуть основні концепції, які ви виявили під час дослідження.

Додайте до кожного відгалуження підпункти, які можуть включати методики, фактори впливу, приклади відомих особистостей тощо.

Використовуйте кольори, символи, іконки, щоб зробити вашу карту більш візуально привабливою та інформативною.

Презентація:

Презентуйте свою візуальну карту перед групою або вчителем, детально розповідаючи про кожний елемент та його зв'язок з темою формування творчої особистості.

Рефлексія:

Замисліться над тим, які нові ідеї або уявлення ви отримали під час виконання цього завдання. Які аспекти вас найбільше зацікавили?

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Триархічна модель творчої обдарованості.
2. Способи діагностики та розвитку творчого потенціалу.
3. Основні психологічні теорії сучасної психології творчості.
4. Динамічна теорія обдарованості Л.С.Виготського.
5. Метод діагностики творчих здібностей «Креативне поле» Д.Б.Богоявленської.
6. Стадії розвитку творчого мислення за О.Е.Симановським.

Завдання для тестового контролю:

Розробити програму розвитку евристичного мислення.

Основні засади (принципи)	Методи, прийоми, техніки
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Рекомендована література:

Основна:

1. Психологія творчості : навчальний посібник / М. О. Сова, С. О. Деніжна, І. О. Петухова. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 392 с.

2. Психологія творчості: курс лекцій з дисципліни для студентів денної форми навчання спеціальності 053 «Психологія» / укладач Костю С.Й., Мукачево : МДУ, 2018. с. 46 (1,9 др.а.)
3. Гандзілевська Г.Б. Психологія творчості («Подорожуючи до невідомого...»): Навчально-методичний посібник / Г. Б. Гандзілевська. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2016. 156 с.
4. Карпенко Н.А. Психологія творчості: навч. посібник / Н. А. Карпенко. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 156 с.
5. Лазарєв М.О. Педагогічна творчість: навч. посібник / М. Лазарєв. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. 294 с.
6. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навч. посібник / Н. А. Карпенко. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. 156 с.

Додаткова:

1. Бірон Б. В., Портянкіна К. О. Вплив вдячності на переживання творчою особистістю стресових подій. Теоретичні і прикладні проблеми психології, 2017, 26-36.
2. Михайлова І. Т. Евристичний діалог як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів 5 класів на уроках математики : магістерська робота / науковий керівник - канд. тех. наук, професор Володимир Вікторович Корольський. – Кривий Ріг, 2022. 149 с.
3. Основи технічної творчості [Електронний ресурс] // ДУ «Науково-Методичний центр вищої та фахової передвищої освіти». 2019. режим доступу <http://rodak.if.ua/ott/index.htm>
4. Скакун Н. С. Психологічна природа творчого інтелекту. Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки, 2017, 79 (1), 79-82.
5. Gillam, T. Creative writing, literature, storytelling and mental health practice. Creativity, wellbeing and mental health practice, 2018, 101-116.